

Сухачова І. О.,
кандидат юридичних наук,
здобувач Національної академії внутрішніх справ
ORCID 0000-0002-5844-2229

DOI: <https://doi.org/10.17721/2413-5372.2020.1/64-78>

УДК 343.121.4 / 341.645.5

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОКУРОРОМ ФУНКЦІЇ ОБВИНУВАЧЕННЯ ПІД ЧАС ДОКАЗУВАННЯ НА ДОСУДОВОМУ РОЗСЛІДУВАННІ

Анотація. Стаття присвячена дослідженню особливостей реалізації прокурором функції обвинувачення під час доказування на досудовому розслідуванні. Автором вивчено наукові підходи до визначення поняття «функція» в кримінальному процесуальному праві, встановлено особливості функції обвинувачення.

На підставі аналізу різних теоретичних позицій учених зроблено висновок, що прокурор у кримінальному процесі здійснює єдину функцію – функцію обвинувачення, яка полягає у встановленні події кримінального правопорушення, викриття особи, яка вчинила кримінальне правопорушення (її встановлення, повідомлення їй про підозру), складанні обвинувального акта, пред'явленні обвинувачення, підтримання його в суді, застосування заходів забезпечення кримінального провадження.

Визначено, що всі форми участі прокурора у доказуванні можна поділити на два види: 1) безпосередні форми участі прокурора у збиранні та перевірці доказів; 2) опосередковані форми, що охоплюють надання вказівок, доручень у кримінальному провадженні.

У статті досліджено повноваження прокурора у кримінальному процесі. Визначено, що обвинувальна функція реалізується прокурором як на досудовій, так і на судовій стадіях кримінального провадження. Виділено повноваження прокурора на досудовому слідстві, які мають характер підготовчих до реалізації функції обвинувачення, та низку повноважень суто обвинувальних. Зроблено висновок, що первинне обвинувачення реалізується шляхом повідомлення особі про підозру, а заключним етапом обвинувачення на досудовому слідстві є затвердження або складення прокурором обвинувального акта, а також клопотань про застосування примусових заходів виховного або медичного характеру.

Ключові слова: прокурор, функція обвинувачення, доказування, процесуальні повноваження, кримінальний процес.

Постановка проблеми. Аналіз чинного кримінального процесуального законодавства України дає змогу стверджувати, що

одним із суб'єктів реалізації функції обвинувачення у кримінальному провадженні є прокурор. Саме завдяки змісту його діяльності реалізуються кримі-

нальні правові відносини між державою та особою, яка вчинила кримінальне правопорушення, відбувається реагування держави на порушення кримінально-правової заборони у процесуальному правовому контексті.

Без належного врегулювання процедури реалізації функції обвинувачення неможливе ефективне виконання завдань кримінального провадження, передбачених ст. 2 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України). Разом із цим важливе значення має положення, регламентоване в ст. 3 Конституції України, згідно з яким «людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. ... Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави». У такому контексті здійснення функції обвинувачення на усіх етапах кримінального провадження має бути виваженим та обґрунтованим, ґрунтуватися на засаді верховенства права з урахуванням вимог щодо юридичної визначеності та пропційності¹.

Чинний КПК України запровадив хоча й недосконалу, на наш погляд, проте змагальну модель кримінального процесу, віднісши прокурора до сторони обвинувачення (гл. 3 § 2 КПК України) та закріпивши його повноваження у ст. 36 КПК України. Водночас результати аналізу повноважень прокурора, закріплені у ст. 36 КПК України, та 8-ми річної правозастосовної практики їх реалізації свідчать про те, що ні нагляд прокурора за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням (ч. 2 ст. 36 КПК України), ні участь прокурора у суді (ч. 3 ст. 36 КПК України) є недостатньо ефективними і не відповідають потребам суспіль-

ства у протидії злочинності, зокрема корупційним злочинам у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, й захисту прав, свобод та законних інтересів особи, суспільства та держави від злочинних посягань та стандартам належного змагального кримінального процесу, який успішно функціонує у розвинутих демократичних правових західних країнах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основними причинами низької ефективності нагляду прокурора за додержанням законів під час проведення досудового розслідування за КПК України 2012 р. є низка чинників теоретичного, правового та практичного характеру. Окремі з них були предметом дослідження у наукових працях І.В. Гловюк, В.О. Гринюка, А.В. Лапкіна, О.І. Литвинчука, Т.О. Лоскутова, А.І. Палюха, В.П. Півненка, М.А. Погорецького, М.В. Руденка, Д.Б. Сергєєва, О.С. Старенького, О.О. Толкаченка, О.М. Толочка, В.М. Юрчишина та ін., проте багато з них продовжують залишатися дискусійними й потребують подальшої наукової розробки та практичної реалізації в законодавство й правозастосовну практику. Одним із таких є питання щодо визначення особливостей реалізації прокурором функції обвинувачення під час доказування на досудовому розслідуванні, що і є **метою цієї статті**.

Виклад основного матеріалу. Ефективність реалізації державної політики у сфері боротьби зі злочинністю обумовлюється наявністю дієвих законодавчих механізмів здійснення повноважень посадовими та службовими особами органів державної влади. Важливу роль у цьому напрямі відведено суб'єктам кримінального процесу, які реалізують функцію обвинувачення у кримінальному провадженні.

Передусім зазначимо, що чинний КПК України, як і попередні 1922 р.,

¹ В Гринюк Функція обвинувачення в кримінальному провадженні України: теорія та практика (автореф. дис...д-ра юр.наук: 12.00.09, КНУ ім. Т. Шевченка, Київ, 2017) 1.

1927 р., 1960 р., не містить поняття функцій суб'єктів кримінального провадження, у тому числі й функцій прокурора, хоча термін «функція» вживається у низці його норм (ч. 3. ст. 22, п. 1, ч. 2 ст. 65, ч. 4 ст. 75, п. 1 ч. 5 ст. 216, ч. 1 ст. 515, ч. 1 ст. 545, п. 2 Перехідних положень). Проте, на відміну від КПК України 1922 р, 1927 р., у чинному КПК України, як і в КПК України 1960 р. у ред. 2001 р. (ч. 2 ст. 161), вказуються три функції кримінального провадження: функція державного обвинувачення, функція захисту та функція судового розгляду (ч. 3. ст. 22).

У низці норм чинного КПК України докладно розкривається зміст цих функцій. Проте щодо прокурора, то його повноваження (ст. 36 КПК) не визначаються через термін «функція». Цей термін щодо прокурора також не вживається в жодній із норм чинного КПК України.

Слід звернути увагу на те, що у Конституції України повноваження прокуратура у кримінальному процесі також не визначаються через термін «функція». У ст. 121 зазначається, що на прокуратуру покладається: підтримання державного обвинувачення (п. 1); нагляд за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство (п. 1); нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян (п. 4)¹.

Водночас у п. 9 Перехідних положень Конституції України вказується, що прокуратура продовжує виконувати функцію попереднього слідства – до сформування системи досудового слідства і введення в дію законів, що регулюють її функціонування.

Водночас ст. 2 Закону України «Про прокуратуру» від 14 жовтня 2014 р. у редакції Закону України № 335-VIII від 21 квітня 2015 р.², на відміну від ст. 121 Конституції України, має назву «Функції прокуратури». У цій статті повноваження прокуратури щодо кримінального провадження визначені через термін «функція». Відповідно до ч. 1 цієї статті на прокуратуру покладаються такі функції: підтримання державного обвинувачення в суді (п. 1); нагляд за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство (п. 3); нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян (п. 4).

Отже, визначення у різних законодавчих актах повноважень прокуратури, зокрема прокурора у кримінальному судочинстві через різні терміни, призводить до труднощів у правозастосовній діяльності та до наукових дискусій у теорії кримінального процесу, які теж негативно позначаються на правозастосовній практиці³.

Слід зазначити, що у теорії кримінального процесу та в навчальній літературі терміни «кримінально-процесуальні функції», «функція обвинувачення», «функції прокурора» та інших суб'єктів кримінального процесу впродовж років широко вживаються та є дискусійними категоріями. Тому перш ніж визначити поняття та зміст функції обвинувачення у доказуванні на досудовому розслідуванні, необхідно визначити загальне поняття кримінальних процесуальних функцій.

У тлумачному словнику термін «функція» має кілька значень. Напри-

¹ Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>>

² Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р. № 2015. № 2–3. Ст. 121697-VII (2015) 2–3 Відомості Верховної Ради України 12

³ М Погорецький Прокурор у кримінальному процесі: щодо визначення функцій (2015) 6 *Право України* 86–95

клад, функція розуміється як: явище, яке залежить від іншого явища, є формою його виявлення і змінюється відповідно до його змін; робота кого-, чого-небудь, обов'язок, коло діяльності когось, чогось; призначення, роль чого-небудь; специфічна діяльність організму людини, тварин, рослин, їхніх органів, тканин і клітин; величина, яка змінюється зі зміною незалежної змінної величини (аргументу)¹. Таке значення цього слова, як обов'язок, коло діяльності, робота, що підлягає виконанню, значення, призначення, роль використовуються у конкретних підходах до визначення кримінально-процесуальної функції. Тому кримінально-процесуальне розуміння цього терміна відповідає його семантичному значенню².

У свою чергу, наукове поняття «функція» складне і багатозначне. Так, під ним розуміють: 1) виконання, здійснення; 2) обов'язок, коло діяльності, призначення, роль; 3) діяльність, роль об'єкта в рамках деякої системи, якій він належить; 4) вид зв'язку між об'єктами, коли зміна одного з них призводить до зміни другого³. Функцію визначають як «...роботу кого-, чого-небудь, обов'язок, коло діяльності»⁴.

У літературі не склалося єдиного розуміння кримінальних процесуальних функцій; наявна велика кількість визначень, що пояснюється достатньо тривалим історичним розвитком цієї категорії та складністю її змісту, а також значною кількістю суб'єктів, що здійснюють кри-

мінальні процесуальні функції. У літературі є приклади систематизації дефініцій кримінальних процесуальних функцій⁵. Як базові можна розглядати чотири концепції сутності цієї категорії.

Відповідно до першої кримінальна процесуальна функція становить собою напрям, вид кримінальної процесуальної діяльності⁶.

Друга концепція пов'язує кримінальні процесуальні функції із видами, напрямками діяльності суб'єктів кримінального процесу, обумовленими їх роллю, призначенням або метою участі у справі⁷.

Різниця у цих концепціях полягає у тому, що друга концепція безпосередньо пов'язує кримінальну процесуальну функцію із її носієм, і тому об'єднувати ці концепції не зовсім обґрунтовано. На думку М. Л. Якуб, у літературі поняття кримінальної процесуальної функції розглядається у двох аспектах: як окремі види, напрями кримінальної процесуальної діяльності та як функція органу або особи, що бере участь у процесі. Розгляд поняття процесуальної функції в обох названих аспектах є необхідним⁸.

Третя концепція тлумачить кримінальну процесуальну функцію як місце та роль учасника кримінального процесу у досягненні мети та вирішенні завдань конкретного етапу кримінального процесу та, відповідно, кримінального процесу у цілому⁹.

Четверта концепція розглядає кримінальну процесуальну функцію як покладений на суб'єкта загальний обов'яз-

¹ *Словник української мови* (в 11 томах. Том 10, 1979)

² І Гловюк Кримінально-процесуальні функції: теоретико-методологічні засади і практика реалізації (дис... д-ра юрид. наук. 12.00.09. Нац. ун-т «Одеська юридична академія», Одеса, 2016) 37.

³ І Лехин, Ф. Петров Словарь иностранных слов (М., 1955) 556.

⁴ В Бусел Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод., допов. та CD) (Ірпінь «Перун», 2009) 1552.

⁵ С Романов Понятие, система и взаимодействие процессуальных функций в российском уголовном судопроизводстве (дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Москва, 2007) 29–31.

⁶ Е Антонова Функциональная характеристика досудебного производства в российском уголовном процессе (дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09 Омск, 2006) 36.

⁷ З Дусейнова Функция суда по разрешению уголовных дел в системе уголовно-процессуальных функций России и Казахстана (автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Челябинск, 2004) 20

⁸ М Якуб О понятии процессуальной функции в советском уголовном процессе (1973) 5 *Правоведение* 83–89

⁹ С Романов Понятие, система и взаимодействие процессуальных функций в российском уголовном судопроизводстве (дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Москва, 2007) 282

зок або надане суб'єкту загальне право, спрямовані на виконання завдань та досягнення цілей (призначення) кримінального процесу¹, або як сукупність прав та обов'язків, яка дозволяє суб'єкту кримінальної процесуальної діяльності захищати свої права або законні інтереси або здійснювати професійні повноваження².

На підставі аналізу вказаних концепцій доходимо висновку, що у дослідженні проблематики визначення кримінальних процесуальних функцій необхідне застосування системного підходу, що і зроблено деякими вченими³.

Наприклад, системно визначає поняття кримінальних процесуальних функцій і О. Г. Яновська, зазначаючи, що кримінальна процесуальна функція – це основний напрям процесуальної діяльності сторін, що вирізняється за таким чинником, як мета діяльності, та виражає роль і призначення кожного учасника процесу. Зміст кримінальних процесуальних функцій становить сукупність прав та обов'язків суб'єкта кримінальної процесуальної діяльності, яка дає йому змогу захищати свої права та законні інтереси або здійснювати професійні повноваження⁴.

На наш погляд, необхідним є застосування системного підходу, який має найбільші евристичні можливості при визначенні поняття та сутності кримінальної процесуальної функції. Здійсню-

вана кримінальна процесуальна функція або функції є напрямками кримінальної процесуальної діяльності. Кримінальна процесуальна функція визначає права та обов'язки суб'єкта процесу і мету його діяльності⁵.

Отже, результати аналізу сучасних наукових та навчальних джерел з кримінального процесу дають підстави для висновку, що у більшості з них кримінальними процесуальними функціями традиційно продовжують уважатися основні напрями кримінальної процесуальної діяльності⁶.

Водночас, виходячи із етимологічного значення слова «функція»⁷, а також результатів аналізу норм чинного КПК України⁸ та інших правових актів⁹, терміном «функція» позначається коло повноважень суб'єктів кримінального процесу. Тому, враховуючи те, що чинним КПК України запроваджена змагальна модель кримінального судочинства, в якому визначені суд (гл. 3 § 1 КПК) та сторона обвинувачення (гл. 3 § 2 КПК), сторона захисту (гл. 3 § 3 КПК), кримінальними процесуальними функціями, на наш погляд, слід вважати коло повноважень, якими наділені суд та сторони кримінального провадження.

Зважаючи на предмет нашого дослідження та виходячи з визначеного поняття кримінальних процесуальних функцій, спробуємо визначити поняття, зміст та види функцій прокурора у кри-

¹ Д Левченко Надзор как уголовно-процессуальная функция прокурора (2010) 3(109) *Вестник Оренбургского университета* 89–91

² О Яновська Концептуальні засади функціонування і розвитку змагального кримінального судочинства (монографія. Київ: Прецедент, 2011) 20

³ М Копитюк Особливості прокурорського нагляду при розслідуванні кримінальних справ про злочини неповнолітніх (автореф...канд. юрид. наук. 12.00.10. Харків, 2008) 20

⁴ О Яновська Концептуальні засади функціонування і розвитку змагального кримінального судочинства: (монографія. Київ: Прецедент, 2011) 20

⁵ І Гловюк Кримінально-процесуальні функції: теоретико-методологічні засади і практика реалізації (дис... д-ра юрид. наук. 12.00.09. Нац. ун-т «Одеська юридична академія». Одеса, 2016) 40

⁶ В Юрчишин Генезис кримінальних процесуальних функцій прокурора на досудовій стадії процесу (2014) 3 *Вісник прокуратури* 144–152;

⁷ Словник української мови (в 11 томах. Том 10, 1979) <<http://sum.in.ua/s/funkcija>>

⁸ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI <<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>>

⁹ Конституція України: Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>>; Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р. № 1697-VII (2015) 2–3 *Відомості Верховної Ради України* 12

мінальному процесі як головного суб'єкта сторони обвинувачення.

Перш за все значимо, що серед вітчизняних процесуалістів немає єдності думок ні щодо назви функцій прокурора у кримінальному процесі, ні щодо їх видів та змісту, а також моменту, з якого функції прокурора у кримінальному процесі починаються реалізовуватися. Це, на нашу думку, пояснюється відсутністю цієї науково-правової категорії у чинному КПК України, а також тим, що чинний КПК України щодо повноважень прокурора як сторони обвинувачення вживає кілька термінів, які істотно відрізняються між собою: «державне обвинувачення» – процесуальна діяльність прокурора, що полягає у доведенні перед судом обвинувачення з метою забезпечення кримінальної відповідальності особи, яка вчинила кримінальне правопорушення (п. 3 ст. 3); «обвинувачення» – твердження про вчинення певною особою діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність, висунуте в порядку, встановленому КПК України (п. 13 ст. 3); нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідування (ч. 2 ст. 36), та тим, що вітчизняні процесуалісти є представниками різних шкіл кримінальної процесуальної науки та прибічниками різних моделей кримінального процесу¹.

Наведемо лише основні підходи вітчизняних науковців щодо визначення функцій прокурора у кримінальному процесі за чинним КПК України.

Так, І.В. Гловюк вважає, що прокурор у кримінальному процесі здійснює функцію кримінального переслідування. Кримінальне переслідування

як кримінальна процесуальна функція, на думку вченої, має бути визначене у вузькому значенні, а саме як напрям діяльності, що спрямований на викриття конкретної особи у вчиненні кримінального правопорушення та притягнення її до кримінальної відповідальності або застосування інших заходів кримінально-правового впливу; кримінальне переслідування завжди є персоніфікованою діяльністю, що здійснюється щодо конкретної особи, яка має статус, наприклад, підозрюваного та обвинуваченого².

В.М. Юрчишин обґрунтовує думку, що у досудовому розслідуванні прокурором виконуються основні та додаткові функції. До основних функцій автор відносить: 1) нагляд за додержанням законів усіма суб'єктами цієї стадії кримінального провадження; 2) процесуальне керівництво органами, які розслідують кримінальні правопорушення; 3) підготовку обвинувального акта (кримінального позову); 4) правозахисну функцію. Додатковими функціями прокурора є: 1) безпосередня участь прокурора в розслідуванні кримінальних правопорушень; 2) координаційна; 3) запобіжна (попереджувальна); 4) організаційного забезпечення³.

М.В. Руденко на досудовому розслідуванні виокремлює дві самостійні функції прокурора: функцію прокурорського нагляду за додержанням законів під час досудового розслідування та функцію процесуального керівництва досудовим розслідуванням⁴.

Структурний аналіз змісту повноважень прокурора у кримінальному процесі дав змогу О.М. Толочко виділити такі процесуальні функції прокурора у кримінальному провадженні: функцію процесуального керівництва досудовим

¹ М. Погорецький Прокурор у кримінальному процесі: щодо визначення функцій (2015) 6 *Право України* 86–95

² І. Гловюк Деякі проблеми тлумачення категорії «обвинувачення» (нормативний аспект) (2015) 1 *Вісник кримінального судочинства* 17–22.

³ В. Юрчишин Генезис кримінальних процесуальних функцій прокурора на досудовій стадії процесу (2014) 3 *Вісник прокуратури* 144–152

⁴ М. Руденко Процесуальне керівництво досудовим розслідуванням як нова функція прокуратури України: поняття, зміст і структура (2014) 1 *Науковий часопис Національної академії прокуратури України* 160–168 <<http://www.ap.gov.ua/chasopis/ua/pdf/1–2014/160-rudenko.pdf>>

розслідуванням; контрольно-наглядову функцію за здійсненням процесуально-го керівництва; організаційно-контрольну функцію за проведенням досудового кримінального провадження; функцію підтримання обвинувачення; функцію доведення суду позиції щодо підтримання або заперечення судового рішення¹.

На наш погляд, саме функція обвинувачення полягає у встановленні події кримінального правопорушення, викриття особи, яка вчинила кримінальне правопорушення (її встановлення, повідомлення їй про підозру), складанні обвинувального акта, пред'явлення обвинувачення, підтримання його в суді, застосування заходів забезпечення кримінального провадження.

Поняття «обвинувачення» (п. 13 ст. 3 КПК) та «державне обвинувачення» (п. 3 ст. ст. 3 КПК) є складовою функції обвинувачення, яку відповідно до своїх повноважень здійснює сторона обвинувачення, у тому числі й прокурор (ст. 36 КПК України). Реалізація функції обвинувачення здійснюється з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

Обвинувальна функція реалізується прокурором як на досудовій, так і на судових стадіях. Так, В. О. Гринюк слушно зазначає, що функція обвинувачення на досудовому розслідуванні складається з: 1) неперсоніфікованого обвинувачення (спрямованого на пошук особи, яка вчинила кримінальне правопорушення; починається з моменту початку кримінального провадження за фактом вчинення кримінального правопорушення); 2) персоніфікованого (первинного) обвинувачення (доведення винуватості особи, стосовно якої є докази її причетності до вчиненого кримінального правопорушення). Неперсоніфіковане обвинувачення характеризується тим, що органи досудового розслідування вста-

новлюють у діях невідомої особи склад кримінального правопорушення, а отже і необхідність здійснення неперсоніфікованого обвинувачення, що проявляється у здійсненні слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, спрямованих на встановлення особи, яка вчинила кримінальне правопорушення. Персоніфіковане або первинне обвинувачення є обвинуваченням певної особи, якій повідомлено про підозру².

Варто зазначити, що на досудовій стадії кримінального провадження активність прокурора направлена на здійснення кримінального процесуального доказування з метою реалізації завдань кримінального провадження. Так, прокурор шляхом безпосередньої участі у досудовому розслідуванні та застосування процесуальних повноважень отримує та використовує докази для обґрунтування процесуальних рішень, направлених на реалізацію функції обвинувачення.

Нами підтримується комплексна концепція доказування, яка набуває активного поширення серед практичних працівників та стала предметом дослідження сучасних учених-процесуалістів. Відповідно до вказаної концепції доказування пропонується розуміти як пізнавально-практичну правову й розумову (логіко-психологічну) діяльність, в якій доцільно виділяти зовнішню і внутрішню структуру. Зовнішня структура кримінального процесуального доказування становить собою єдиний нерозривний процес, який складається з таких структурних елементів, як отримання й використання доказів. Внутрішніми системоутворювальними структурними елементами кримінального процесуального доказування є: об'єкт, предмет, суб'єкт, мета, завдання, засоби, результат. Їх сутність зумовлюється типом кримінального процесу та кримінальними процесуальними функціями, в основі яких лежить процесуальний інтерес

¹ О. Толочко Процесуальна діяльність прокурора у кримінальному провадженні: структурно-функціональний аспект (2013) 4 *Вісник національної академії прокуратури України* 49–55

² В. Гринюк Функція обвинувачення в кримінальному провадженні України: теорія та практика (автореф. дис...д-ра юр.наук: 12.00.09, КНУ ім. Т. Шевченка, Київ, 2017) 15

суб'єктів (носіїв) цих функцій, що формується на основі відповідних потреб і мотивів суб'єктів кримінального процесуального доказування¹.

Реалізація цієї концепції кримінального процесуального доказування у правозастосовну діяльність позитивно впливатиме на реалізацію прокурором функції обвинувачення при доказуванні кримінальних правопорушень на досудовому розслідуванні, оскільки формулюватиме розуміння у прокурора як посадової особи, що відповідно до ч. 2 ст. 36 КПК України здійснює нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва, про сутність кримінального процесуального доказування, його зміст та структурні елементи².

Повертаючись до реалізації прокурором функції обвинувачення на досудовому розслідуванні, зазначимо, що прокурор на основі отриманих доказів зобов'язаний сформулювати первинне обвинувачення, викласти його у повідомленні про підозру та вручити його особі, яка вказана у повідомленні про підозру. На досудовому розслідуванні прокурор наділений низкою повноважень, що мають підготовчий характер до реалізації функції обвинувачення, та низкою повноважень суто обвинувальних.

Так, відповідно до ст. 36 КПК України прокурор, здійснюючи нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслі-

дуванням, уповноважений: 1) починати досудове розслідування за наявності підстав, передбачених КПК України; 2) мати повний доступ до матеріалів, документів та інших відомостей, що стосуються досудового розслідування; 3) доручати органу досудового розслідування проведення досудового розслідування; 4) доручати слідчому, органу досудового розслідування проведення у встановлений прокурором строк слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, інших процесуальних дій або давати вказівки щодо їх проведення чи брати участь у них, а в необхідних випадках – особисто проводити слідчі (розшукові) та процесуальні дії в порядку, визначеному КПК України; 5) доручати проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій відповідним оперативним підрозділам; 6) скасовувати незаконні та необґрунтовані постанови слідчих; 7) ініціювати перед керівником органу досудового розслідування питання про відсторонення слідчого від проведення досудового розслідування та призначення іншого слідчого за наявності підстав, передбачених КПК України, для його відводу, або у випадку неефективного досудового розслідування; 8) приймати процесуальні рішення у випадках, передбачених КПК України, у тому числі щодо закриття кримінального провадження та продовження строків досудового розслідування за наявності підстав, передбачених КПК України; 9) погоджувати або відмовляти у погодженні клопотань

¹ М Погорецький Функціональне призначення оперативно-розшукової діяльності у кримінальному процесі (монографія. Харків, Арсіс, ЛТД, 2007) 576; Д Сергеева Належність доказу за новим КПК України (2013) 3 (31) Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика) 234–239; М Погорецький Нова концепція кримінального процесуального доказування (2015) 3 *Вісник кримінального судочинства* 71–74; Р Малюга Кримінальне процесуальне доказування контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів у досудовому розслідуванні: (автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2015) 6; О Старенький Кримінальні процесуальні гарантії захисника як суб'єкта доказування у досудовому розслідуванні (автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2016) 6; О Баганець Доказування стороною обвинувачення прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою у досудовому розслідуванні (дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2017) 269 та ін.

² М Погорецький Нова концепція кримінального процесуального доказування (2015) 3 *Вісник кримінального судочинства* 71–74; Р Малюга Кримінальне процесуальне доказування контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів у досудовому розслідуванні (автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2015) 6;

слідчого до слідчого судді про проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, інших процесуальних дій у випадках, передбачених КПК України, чи самостійно подавати слідчому судді такі клопотання; 10) повідомляти особі про підозру; 11) пред'являти цивільний позов в інтересах держави та громадян, які через фізичний стан чи матеріальне становище, недосягнення повноліття, похилий вік, недієздатність або обмежену дієздатність неспроможні самостійно захистити свої права, у порядку, передбаченому КПК України та законом; 12) затверджувати чи відмовляти у затвердженні обвинувального акта, клопотань про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, вносити зміни до складеного слідчим обвинувального акта чи зазначених клопотань, самостійно складати обвинувальний акт чи зазначені клопотання; 13) звертатися до суду з обвинувальним актом, клопотанням про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, клопотанням про звільнення особи від кримінальної відповідальності; 14) підтримувати державне обвинувачення в суді, відмовлятися від підтримання державного обвинувачення, змінювати його або висувати додаткове обвинувачення у порядку, встановленому КПК України; 15) погоджувати запит органу досудового розслідування про міжнародну правову допомогу, передання кримінального провадження або самостійно звертатися з таким клопотанням в порядку, встановленому КПК України; 16) доручати органу досудового розслідування виконання запиту (доручення) компетентного органу іноземної держави про міжнародну правову допомогу або перейняття кримінального провадження, перевіряти повноту і законність

проведення процесуальних дій, а також повноту, всебічність та об'єктивність розслідування у перейнятому кримінальному провадженні; 17) перевіряти перед направленням прокуророві вищого рівня документи органу досудового розслідування про видачу особи (екстрадицію), повертати їх відповідному органу з письмовими вказівками, якщо такі документи необґрунтовані або не відповідають вимогам міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, чи законам України; 18) доручати органам досудового розслідування проведення розшуку і затримання осіб, які вчинили кримінальне правопорушення за межами України, виконання окремих процесуальних дій з метою видачі особи (екстрадиції) за запитом компетентного органу іноземної держави; 19) оскаржувати судові рішення в порядку, встановленому КПК України; 20) здійснювати інші повноваження, передбачені КПК України¹.

Однак слід погодитися з тими вченими, які висловлюють думку про некоректність конструювання ст. 36 КПК України², адже з аналізу положень вказаної норми випливає, що всі функції та повноваження прокурора у кримінальному процесі здійснюються під час нагляду за додержанням законів при проведенні досудового розслідування у формі процесуального керівництва ним. Однак очевидно, що, наприклад, підтримання державного обвинувачення в суді аж ніяк не належить до функції нагляду у формі процесуального керівництва. Тому вважається, що ст. 36 КПК України потребує уточнення шляхом розподілу функцій прокурора на відповідні групи.

Зокрема, В. І. Гловюк пропонує класифікувати функції прокурора залежно від стадії кримінального процесу:

¹ Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI <<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>>

² Ю Полянський Роль прокурора у досудовому кримінальному провадженні за новим Кримінальним процесуальним кодексом України (2013) 4 *Юридичний вісник* 52–54; М Косюта Актуальні проблеми реалізації повноважень прокурора у кримінальному провадженні (2013) 12 *Вісник прокуратури* 41–49; І Гловюк Кримінально-процесуальні функції: теоретико-методологічні засади і практика реалізації (дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.09. Одеса, 2015) 602

в досудовому провадженні, в судовому провадженні в суді першої інстанції, в судовому провадженні з перевірки судових рішень, на стадії виконання судових рішень, а також у міжнародному співробітництві під час кримінального провадження¹. У свою чергу, О.І. Арсені виділяє такі види функцій прокурора залежно від характеру діяльності: нагляду, керівництва слідством, підтримання обвинувачення в суді та представництва інтересів громадян чи держави².

Проте науковець не уточнює, які з визначених ст. 36 КПК України повноважень належать до наведених функцій. Крім того, вчена обмежує обвинувальну діяльність прокурора лише підтриманням обвинувачення в суді. Тому, на нашу думку, більш доцільною є класифікація функцій прокурора, розроблена І.В. Гловюк.

Таким чином, до функцій прокурора на досудовому слідстві належать функція прокурорського нагляду та функція кримінального переслідування. Функція кримінального переслідування, на думку І.В. Гловюк, включає функцію обвинувачення у процесуально-правовому розумінні, яка є формою кримінального переслідування, а також його етапом³. Однак не можна погодитися з ученим із приводу положення про те, що обвинувачення не є окремою кримінальною процесуальною функцією, адже норми КПК України засвідчують протилежне. Очевидно, що низка повноважень прокурора на стадії досудового слідства є суто обвинувальними, інша частина – наглядовими⁴.

Заслуговує на увагу позиція І.І. Шульган з приводу поділу обвинувальної функції прокурора на дві само-

стійні частини – досудову та судову, кожна з яких реалізується на окремих етапах кримінального процесу. Змістом першої частини є діяльність прокурора й інших учасників сторони обвинувачення, яка спрямована на підготовку обвинувачення особи в учиненні кримінального правопорушення та виражається в обвинувальному акті. Метою другої частини є доведення прокурором обвинувачення в ході судового розгляду справи⁵.

Уважається можливим виділити певні повноваження прокурора на досудовому слідстві, що дозволяють реалізувати функцію обвинувачення: 1) доручати слідчому, органу досудового розслідування проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, інших процесуальних дій або давати вказівки щодо їх проведення чи брати участь у них, а в необхідних випадках особисто їх проводити; 2) доручати проведення таких дій відповідним оперативним підрозділам; 3) приймати процесуальні рішення, у тому числі щодо закриття кримінального провадження та продовження строків досудового розслідування за наявності передбачених підстав; 4) доручати органам досудового розслідування проведення розшуку і затримання осіб, які вчинили кримінальне правопорушення за межами України, виконання окремих процесуальних дій з метою видачі особи (екстрадиції) за запитом компетентного органу іноземної держави; 5) повідомляти особі про підозру; 6) затверджувати, змінювати чи складати фінальні у кримінальному провадженні процесуальні рішення: а) затверджувати чи відмовляти у затвердженні обвинувального акта; б) затверджувати чи відмовляти у затвердженні

¹ І Гловюк Кримінально-процесуальні функції: теоретико-методологічні засади і практика реалізації (дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.09. Одеса, 2015) 373

² О Арсені Функції прокурора у кримінальному процесі (2016) 1 *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки* 60–62.

³ І Гловюк Кримінально-процесуальні функції: теоретико-методологічні засади і практика реалізації (дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.09. Одеса, 2015) 145

⁴ В Гринюк Реалізація прокурором функції обвинувачення на досудовому слідстві (2016) 2(61) *Право і безпека* 75–79.

⁵ І Шульган Обвинувальна діяльність прокурора в кримінальному провадженні (2015) 35 *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право* 150–153.

клопотань про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру; в) вносити зміни до складеного слідчим обвинувального акта чи зазначених клопотань; г) самостійно складати обвинувальний акт чи зазначені клопотання.

Перші чотири повноваження прокурора, як слушно зауважує В. О. Гринюк, є підготовчими до суто обвинувальних, адже перед прокурором як суб'єктом сторони обвинувачення поставлено завдання щодо встановлення особи, яка вчинила злочин, і збирання достатніх доказів для підтвердження її винуватості, що є можливим завдяки проведенню відповідних процесуальних дій прокурором особисто або дорученню їх проведення іншим уповноваженим суб'єктам¹. З цього приводу уявляється правильною позиція тих учених, які вважають, що для формування обвинувачення факти, які охоплюються конструктивними ознаками конкретного складу злочину, мають бути достовірними, а обвинувачення не можна висувати за приблизними знаннями або суб'єктивними переконаннями².

Отримання доказів прокурором з боку сторони обвинувачення у досудовому розслідуванні має наступні сутнісні ознаки: наявність владних повноважень сторони обвинувачення на отримання доказів; дії, що спрямовані на отримання доказів, мають активний діяльнісний характер; на сторону обвинувачення покладено обов'язок отримання доказів у досудовому розслідуванні; може супроводжуватись тимчасовим обмеженням конституційних прав і свобод людини і громадянина; в окремих випадках існує можливість застосування заходів процесуального примусу³.

Для забезпечення належного рівня законності під час досудового провадження

прокурор наділяється процесуальними засобами впливу, зокрема може вилучити і передати будь-яке провадження (від одного органу досудового слідства іншому, від одного слідчого іншому); усунути слідчого від ведення досудового слідства, якщо він допустив порушення закону; скасувати незаконні і необґрунтовані постанови слідчих; надати письмові вказівки щодо розслідування кримінальних правопорушень, ініціювати проведення окремих слідчих (розшукових) дій та розшук осіб, які вчинили кримінальне правопорушення, здійснювати повідомлення про підозру тощо.

Як свідчить практика, перевірка прокурором стану додержання законів на початковому етапі досудового розслідування, як правило, охоплює: 1) своєчасність та обґрунтованість початку досудового розслідування; 2) правильність та відповідність кваліфікації правопорушення вчиненому діянню; 3) підслідність кримінального провадження тощо⁴.

Після встановлення особи та отримання достовірних доказів вини починається суто обвинувальна діяльність прокурора – повідомлення особі про підозру, що можна вважати первинним обвинуваченням, яке завершується затвердженням чи складанням обвинувального акта або клопотань про застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру. Повідомлення особі про підозру обов'язково здійснюється в таких випадках: 1) затримання особи на місці вчинення кримінального правопорушення чи безпосередньо після його вчинення; 2) обрання до особи одного з передбачених КПК України запобіжних заходів; 3) наявності достатніх доказів для підозри особи в учиненні кримінального правопорушення. Щодо окремої категорії осіб повідомлення про підозру

¹ В Гринюк Реалізація прокурором функції обвинувачення на досудовому слідстві (2016) 2(61) *Право і безпека* 78.

² Ф Фаткуллин Обвинение и защита по уголовным делам (учеб. Пособие, Казань, изд-во Казан. ун-та, 1976) 75–76.

³ В Гринюк Функція обвинувачення в кримінальному провадженні України: теорія та практика (автореф. дис...д-ра юр.наук: 12.00.09, КНУ ім. Т. Шевченка, Київ, 2017) 13

⁴ В Юрчишин Функції прокурора у досудовому розслідуванні: теоретичні, прикладні проблеми та шляхи оптимізації (дис...д-ра юрид. наук: 12.00.09, КНУ ім. Тараса Шевченка, Київ, 2014) 188

здійснюється з урахуванням особливостей, визначених у гл. 37 КПК України (ч. 1 ст. 276 КПК України). Письмове повідомлення про підозру вручається в день його складення слідчим або прокурором, а у випадку неможливості такого вручення – у спосіб, передбачений КПК України для вручення повідомлень. Письмове повідомлення про підозру затриманій особі вручається не пізніше двадцяти чотирьох годин з моменту її затримання. У разі якщо особі не вручено повідомлення про підозру після двадцяти чотирьох годин з моменту затримання, така особа підлягає негайному звільненню.

Дослідивши всі обставини, що входять до предмета доказування, та визнавши достатність зібраних у кримінальному провадженні доказів і беззаперечно підтвердження ними вини підозрюваного в інкримінованому йому злочині, а також за відсутності підстав для закриття кримінального провадження прокурор ухвалює рішення про складання обвинувального акта або клопотань про застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру¹.

Таким чином, обвинувальна функція реалізується прокурором як на досудовій, так і на судовій стадіях кримінального провадження. Під час досудового слідства прокурор наділений низкою повноважень, що мають характер підготовчих, до реалізації функції обвинувачення, та низкою повноважень суто обвинувальних². Первинне обвинувачення реалізується шляхом повідомлення особі про підозру. Заключним етапом обвинувачення на досудовому слідстві є затвердження чи складення прокурором обвинувального акта, а також клопотань про застосування примусових заходів виховного або медичного характеру.

Виходячи із сутності та різновидів процесуальної діяльності прокурора

та його ролі у кримінальному судочинстві, зазначимо, що в контексті доказування стає можливим здійснити поділ процесуальних дій на дві групи: ті, що пов'язані із безпосереднім отриманням доказового матеріалу, тобто такі в результаті вчинення, яких слідчий, прокурор отримує інформацію, що або підтвердить, або спростує висунуту версію. Натомість, другу групу узагальнюють процесуальні дії, що опосередковано пов'язані із отриманням доказів, а саме їх застосування є суттєвими, а інколи необхідними для розслідування кримінального провадження. Разом із тим їх вчинення забезпечує створення умов для подальшого отримання доказів чи їх збереження. Так, наприклад, застосування такого запобіжного заходу, як тримання під вартою, забезпечить уникнення незаконного впливу підозрюваної особи на потерпілого, свідків, експерта, спеціаліста, а також обмежить дії такої особи, направлені на знищення, переховування речей чи документів, які мають істотне значення для встановлення обставин кримінального правопорушення. Варто відзначити, що прокурор може включитися у процес доказування по кримінальній справі у двох формах: опосередкованій та безпосередній³.

З огляду на результати аналізу чинного кримінального процесуального законодавства, наукової літератури та правозастосовної практики, на наш погляд, ст. 2 чинного Закону України «Про прокуратуру» потребує приведення у відповідність до ст. 121 Конституції України, оскільки визначені у ст. 2 цього Закону функції прокурора у кримінальному провадженні (п.п. 1, 3, 4 ч. 1) є не що інше, як його повноваження щодо реалізації кримінальної процесуальної функції обвинувачення.

¹ В Гринюк Реалізація прокурором функції обвинувачення на досудовому слідстві (2016) 2(61) *Право і безпека* 78

² В Гринюк Реалізація прокурором функції обвинувачення на досудовому слідстві (2016) 2(61) *Право і безпека* 79

³ А Лисенюк, Д Мулявка, А Гончарова Доказування на досудовому етапі кримінальних проваджень щодо злочинів у сфері незаконного обігу підкацкичних товарів: проблеми теорії та практики (монографія.. Київ: «Видавництво Людмила», 2019) 125

Висновки. Підсумовуючи викладене, можемо дійти висновку, що прокурор у кримінальному процесі здійснює єдину функцію – функцію обвинувачення, яка полягає у встановленні події кримінального правопорушення, викриття особи, яка вчинила кримінальне правопорушення (її встановлення, повідомлення їй про підозру), складанні обвинувального акта, пред’явлення обвинувачення, підтримання її в суді, застосування заходів забезпечення кримінального провадження.

Під час досудового розслідування здійснюється отримання доказів стороною обвинувачення шляхом проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, витребування та отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, службових і фізичних осіб речей, документів, відомостей, висновків експертів, висновків ревізій та актів перевірок, проведення інших процесуальних дій, передбачених КПК України. Форми участі прокурора у доказуванні можна поділити на два види: 1) безпосередні форми участі прокурора у збиранні та перевірці доказів; 2) опосередковані форми, що

охоплюють надання вказівок, доручень у кримінальному провадженні.

Терміном «функція обвинувачення» слід доповнити ч. 1 ст. 3 КПК України такого змісту: «п. 27) функція обвинувачення – це діяльність сторони обвинувачення, яка починається з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань і полягає у встановленні події кримінального правопорушення, викриття особи, яка вчинила кримінальне правопорушення (її встановлення, повідомлення їй про підозру), складанні обвинувального акта, пред’явлення обвинувачення, підтримання його в суді, застосування заходів забезпечення кримінального провадження».

Також за результатами дослідження доходимо висновку, що реалізація комплексної концепції кримінального процесуального доказування, яка відповідає сутності цієї діяльності, у кримінальну процесуальну теорію, у практику та у навчальних процес сприятиме підвищенню ефективності кримінальної процесуальної діяльності прокурора у досягненні її мети та вирішенні її завдань, а також підвищенню соціальної цінності кримінального процесу.

REFERENCES

LIST OF LEGAL DOCUMENTS

LEGISLATION

1. Konstituciya Ukrayiny: Zakon Ukrayiny [Constitution of Ukraine: Law of Ukraine] vid 28.06.1996 № 254k/96-VR <<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vp>> [in Ukrainian].
2. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrayiny [Criminal Procedural Code of Ukraine: Law of Ukraine] vid 13.04.2012 № 4651–17 <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>> [in Ukrainian].
3. Pro prokuraturu: Zakon Ukrainy [On Prosecutor’s Office: Law of Ukraine] vid 14.10.2014 № 1697-VII. <<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>> [in Ukrainian].

BIBLIOGRAPHY

DISSERTATIONS

4. Hryniuk V. O. Funktsiia obvynuvachennia v kryminalnomu provadzhenni Ukrainy: teoriia ta praktyka: avtoref. dys...d-ra yur.nauk: 12.00.09, KNU im. T. Shevchenka, Kyiv, 2017. S. 1. [in Ukrainian].
5. Duseinova Z. H. Funktsiia suda po razresheniyu uholovnykh del v systeme uholovno-protseessualnykh funktsiy Rossyy u Kazakhstana: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.09. Cheliabinsk, 2004. 20 s. [in Ukrainian].
6. Hloviuk I. V. Kryminalno-protseessualni funktsii: teoretyko-metodolohichni zasady i praktyka realizatsii: dys...d-ra yuryd. nauk. 12.00.09. Nats. un-t «Odeska yurydychna akademiia». Odesa, 2016. S. 37. [in Ukrainian].

7. Romanov S. V. Poniatyte, systema y vzaymodeistvyte protsessualnikh funktsyi v rossyiskom uholovnom sudoproizvodstve: dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.09. Moskva, 2007. S. 29 [in Ukrainian].
8. Antonova E. E. Funktsyonalnaia kharakterystyka dosudebnogo proyzvodstva v rossyiskom uholovnom protsesse: dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.09 Omsk, 2006. S. 36. [in Ukrainian].
9. Kopytiuk M. I. Osoblyvosti prokurorskoho nahliadu pry rozsliduvanni kryminalnykh sprav pro zlochyny nepovnolitnikh.: avtoref. ...kand. yuryd. nauk. 12.00.10. Kharkiv, 2008. 20 s. [in Ukrainian].
10. Maliuha R. V. Kryminalne protsesualne dokazuvannya kontrabandy narkotychnykh zasobiv, psykhotropnykh rechovyn, yikh analogiv chy prekursoriv abo falsyfikovanykh likarskykh zasobiv u dosudovomu rozsliduvanni: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.09. Kyiv. nats. un-t im. Tarasa Shevchenka. Kyiv, 2015. S. 6; [in Ukrainian].
11. Starenkyi O. S. Kryminalni protsesualni harantii zakhysnyka yak subiekta dokazuvannya u dosudovomu rozsliduvanni: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.09. Kyiv. nats. un-t im. Tarasa Shevchenka. Kyiv, 2016. S. 6; [in Ukrainian].
12. Bahanets O. V. Dokazuvannya stonoiu obvynuvachennia pryiniattia propozytsii, obitsianky abo oderzhannia nepravomirnoi vyhody sluzhbovoiu osoboiu u dosudovomu rozsliduvanni: dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.09. Kyiv. nats. un-t im. Tarasa Shevchenka. Kyiv, 2017. 269 s [in Ukrainian].

ARTICLES

13. Pohoretskyi M. A. Prokuror u kryminalnomu protsesi: shchodo vyznachennia funktsii. Pravo Ukrainy. № 6. 2015. S. 86–95 [in Ukrainian].
14. Pohoretskyi M. A. Nova kontseptsiiia kryminalnogo protsesualnogo dokazuvannya. Visnyk kryminalnogo sudochynstva. 2015. № 3. S. 71–74 [in Ukrainian].
15. Levchenko D. V. Nadzor kak uholovno-protsessualnaia funktsiia prokurora. Vestnyk Orenburhskoho unyversyteta. 2010. № 3 (109). S. 89–91 [in Ukrainian].
16. Yurchyshyn V. M. Henezys kryminalnykh protsesualnykh funktsii prokurora na dosudovii stadii protsesu Visnyk prokuratury. 2014. № 3. S. 144–152. [in Ukrainian].
17. Hloviuk I. V. Deiaki problemy tumachennia katehorii «obvynuvachennia» (normatyvnyi aspekt). Visnyk kryminalnogo sudochynstva. 2015. № 1. S. 17–22. [in Ukrainian].
18. Rudenko M. Protseualne kerivnytstvo dosudovym rozsliduvanniam yak nova funktsiia prokuratury Ukrainy: poniattia, zmist i struktura/ Naukovyi chasopys Natsionalnoi akademii prokuratury Ukrainy. 2014. № 1. S. 160–168 [in Ukrainian].
19. Tolochko O. Protseualna diialnist prokurora u kryminalnomu provadzheni: strukturno-funktsionalnyi aspekt. Visnyk natsionalnoi akademii prokuratury Ukrainy. № 4. 2013. S. 49–55 [in Ukrainian].
20. Arseni O. I. Funktsii prokurora u kryminalnomu protsesi. Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnogo unyversytetu. Serii: Yurydychni nauky. 2016. T. 4, vyp. 1. S. 60–62. [in Ukrainian].
21. Shulhan I. I. Obvynuvalna diialnist prokurora v kryminalnomu provadzheni. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnogo unyversytetu. Serii: Pravo. 2015. Vyp. 35, ch. II, t. 3. S. 150–153. [in Ukrainian].
22. Serhieieva D. B. Nalezhnist dokazu za novym KPK Ukrainy. Borotba z orhanizovanoi zlochynnistiu i koruptsiieiu (teoriia i praktyka). 2013. № 3 (31). S. 234–239 [in Ukrainian].

BOOKS

23. Yanovska O. H. Kontseptualni zasady funktsionuvannya i rozvytku zmahalnogo kryminalnogo sudochynstva: monohrafiia. Kyiv: Pretsedent, 2011. S. 20 [in Ukrainian].
24. Yakub M. L. O poniatyy protsessualnoi funktsyy v sovetskom uholovnom protsesse. Pravovedenye. 1973. № 5. S. 83–89 [in Ukrainian].
25. Slovnyk ukrainskoi movy: v 11 tomakh. Tom 10, 1979. [in Ukrainian].
26. Slovar ynostrannykh slov. pod red. Y. V. Lekhyna y F. N. Petrova. M.: 1955. S. 556. [in Ukrainian].
27. Pohoretskyi M. A. Funktsionalne pryznachennia operatyvno-rozshukovoi diialnosti u kryminalnomu protsesi: monohrafiia. Kharkiv, Arsis, LTD, 2007. 576 s. [in Ukrainian].

Sukhachova Irina

Ph.D., doctoral candidate of

the National Academy of Internal Affairs

ORCID ID0000-0002-5844-2229

DOI: <https://doi.org/10.17721/2413-5372.2020.1/64-78>

IMPLEMENTATION BY THE PROSECUTOR OF THE FUNCTION OF PROSECUTION DURING EVIDENCE AT THE PRE-TRIAL INVESTIGATION

Abstract. *The article is devoted to the study of the peculiarities of the prosecutor's implementation of the function of accusation during the evidence in the pre-trial investigation. The author studies scientific approaches to the definition of the concept of «function» in criminal procedural law, established the features of the function of the prosecution.*

Based on the analysis of various theoretical positions of scientists, it is concluded that the prosecutor in criminal proceedings performs a single function – the function of prosecution, which consists in establishing the event of a criminal offense, exposing the person who committed a criminal offense (its establishment, notification of suspicion), indictment, bringing charges, maintaining it in court, applying measures to ensure criminal proceedings.

It is determined that all forms of participation of the prosecutor in evidence can be divided into two types: 1) direct forms of participation of the prosecutor in the collection and verification of evidence and 2) indirect forms covering the provision of instructions, warrants in criminal proceedings.

The article examines the powers of the prosecutor in criminal proceedings. It is determined that the accusatory function is performed by the prosecutor both at the pre-trial and judicial stages of criminal proceedings. The powers of the prosecutor in the pre-trial investigation, which have the character of preparatory to the implementation of the function of the prosecution, and a number of powers of purely accusatory. It is concluded that the initial charge is realized by notifying the person of suspicion, and the final stage of the charge in the pre-trial investigation is the approval or drawing up of an indictment by the prosecutor, as well as motions for coercive measures of educational or medical nature.

Key words: *prosecutor, function of accusation, evidence, procedural powers, criminal process.*